

ამერიკის შეერთებულ შტატებში დამთავრდა დიდი საარჩევნო მარათონი. ამერიკის პრეზიდენტი გახდა — დონალდ ტრამპი

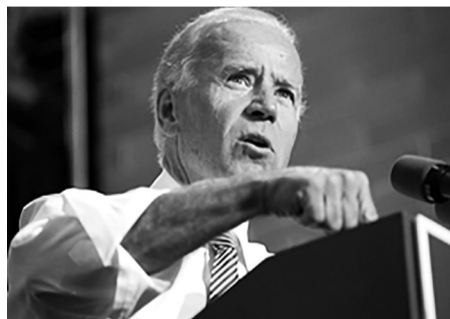
დონალდ ტრამპისა და ბინიამინ ნეთანიაჰუს საუბარი

აშშ-ში ჩატარებული არჩევნების მომდევნო დღეს ისრაელის პრემიერ-მინისტრი ბინიამინ ნეთანიაჰუ ტელეფონით ესაუბრა აშშ ახლადარჩეულ პრეზიდენტს დონალდ ტრამპს. ისრაელის მთავრობის მეთაურმა დონალდ ტრამპს მიულოცა ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტად არჩევა და დაარწმუნა, რომ ამერიკას არა ჰყავს უფრო საიმედო პარტნიორი, ვიდრე გახლავთ ისრაელი.

დონალდ ტრამპმა ბ. ნეთანიაჰუს მოლოცვისათვის მადლობა გადაუხადა და უახლოეს ხანს ამერიკაში გვენვეითო, სთხოვა.

პრემიერ-მინისტრის კანცელარიაში ტრამპისა და ნეთანიაჰუს საუბარი დაახასიათეს, როგორც „ერთმანეთისათვის კარგად ნაცნობი ორი ლიდერის თბილი და მეგობრული საუბარი“.

ბინიამინ ნეთანიაჰუმ 9 ნოემბრის საღამოს სოციალურ ქსელ „ფეისბუქში“ გამოაქვეყნა ვიდეორგოლი, რომელშიც ტრამპს ულოცავს საპრეზიდენტო არჩევნებში გამარჯვებას: „ახლად არჩეულ პრეზიდენტო დონალდ, ჩემო მეგობარო, მოგილოცავ ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტად არჩევას. თქვენ ისრაელის დიდი მეგობარი ხართ, ძალიან ვაფასებ იმას, რომ ჩვენ ერთად ვიმოქმედებთ უსაფრთხოებისა და მშვიდობისათვის. ისრაელი მადლობელია ასეთი დიდი მხარდაჭერის გამო.“

მბრამლობას ტრამპის იმედი უნდა ჰქონდეს

აშშ წარმავალმა ვიცე-პრეზიდენტმა ჯო ბაიდენმა 9 ნოემბერს მსოფლიოს ებრაელთა კონგრესის მიერ მოწოდებულ შეხვედრაზე ებრაელი ლიდერები დაარწმუნა, რომ აშშ ახლადარჩეული პრეზიდენტი დონალდ ტრამპი კეთილსინდისიერად შეასრულებს ისრაელის წინაშე აღებული ამერიკის ყველა ვალდებულებას.

— მე აქ იმისთვის ვდგევარ, რომ გითხრათ თქვენ: რაც არ უნდა მოხდეს, ეჭვიც არ მეპარება, რომ ტრამპი ისრაელისადმი დახმარებას არ შეამცირებს — თქვა ბაიდენმა — ამერიკის ახალ ადმინისტრაციას კიდევ ენადოს, შეამციროს თავისი ძალისხმევა ისრაელის მიმართ, კონგრესი არასოდეს არ მისცემს ამის უფლებას, ამას ამერიკელი ხალხი არ დაუშვებს!

ტრამპის ნათესავების ბელორუსული ბელნიერება

დონალდ ტრამპის სიძის — ქალიშვილის მეუღლის — ჯარედ კუშნერის მისწრაფებამ, რომ ებრაელობისათვის დაემტკიცებინა ჩემი სიამამი ანტიცემიტი არ არისო, ბელორუსიის ერთი პატარა ქალაქი — ნოვოგრუდსკი საქვეყნოდ ცნობილი გახდა. აშშ-ში პრეზიდენტის არჩევნებამდე ცოტა ხნით ადრე, ჯარედ კუშნერმა გამოაქვეყნა სტატია, რომელშიც მკითხველს გააცნო თავისი — ებრაული ოჯახის სამხედრო ისტორია, ისიც უამბო, თუ როგორ ცხოვრობდნენ ნოვოგრუდსკის გეტოში და როგორ გაიქცნენ პარტიზანებთან. გაზეთები აჭრელდა სათაურებით „ტრამპის სიძე ბელორუსი პარტიზანების შვილიშვილია“.

მეორე მსოფლიო ომამდე კუშნერები ნოვოგრუდსკის ცენტრში — ბაზრის მოედანზე ცხოვრობდნენ, ჰქონდათ ქვის, საკუთარი სახლი, მოპირდაპირე მხარეს კი მაღაზია. ოჯახის უფროსი ზეიდელ კუშნერი ბენეველუს აწარმოებდა — კერავდა ქურქებს, ქუდებს ამიტომ „მექუდე ზეიდელს“ ეძახდნენ. ოჯახში სამი შვილი ჰყავდათ — ვაჟი ხონია, ანუ ხონენი და ორი ქალიშვილი — ლეა და რაია. სწორედ რაიას შვილიშვილი გახლავთ დონალდ ტრამპის სიძე — ჯარედი.

ახლადარჩეული პრეზიდენტის „ქაშური“ ქალიშვილი

ივანკა ტრამპი, იგივე იაელ კუშნერი — საარჩევნო კომპანიის „რუხი კარდინალი“

The New York Times-ი წერს, რომ ივანკა ტრამპმა, იგივე იაელ კუშნერმა, დონალდ ტრამპის საარჩევნო კომპანიაში უფრო დიდი როლი შეასრულა, ვიდრე ტრამპის მეუღლე მელანია. გამოცემის აზრით, ივანკა ტრამპი — იაელ კუშნერი ნამდვილი პირველი ლედი. 35 წლის ივანკა წარმატებული მენარმე გახდა და წიგნიც კი დაწერა იმის თაობაზე, თუ როგორ უნდა გახდეს წარმატებული.

ივანკამ ეკონომიკის ბაკალავრის ხარისხი პენსილვანიის უნივერსიტეტში მიიღო, მაგრამ თავისი კარიერა დაიწყო, როგორც მოდელმა. მილიარდერის ქალიშვილმა ბიზნესი იმით წამოიწყო, რომ ნიუ იორკში, მედისონ ავენიუზე ძვირფასეულობის მაღაზია გახსნა. ამჟამად ტრამპის დეველოპერული ორგანიზაციის ვიცე პრეზიდენტი. მის მიერ დაწერილი წიგნი „ივანკა ტრამპის საიდუმლოებანი“ ბეტსელერი გახდა.

ცნობილია, რომ ტრამპის ქალიშვილმა ორთოდოქს ებრაელზე — ჯარედ კუშნერზე ქორწინების წინ იუდაიზმი მიიღო, სახელად იაელი დაირქვა. Journal Vogue-სთან ინტერვიუში ტრამპის ქალიშვილი ამბობს, რომ ოჯახში მხოლოდ ქაშური საკვებით იკვებებიან, ყოველთვის იცავენ შაბათს — ამ დღეს მობილური ტელეფონი ყველას გამოართული აქვს და მხოლოდ ერთმანეთთან ურთიერთობენ. ივანკამ სამი შვილი გააჩინა მისი უმცროსი ვაჟი ქვეყნიერებას საარჩევნო ციებ-ცხელების დღეებში — 2016 წლის 27 მარტს მოეწვინა. ივანკას ახასიათებენ, როგორც განათლებული, სამაგალითო დედას, ეწევა ქვემოქმედებას. მას აქვს უძრავი ქონება, სასტუმროები. მამასთან ძალიან კარგად მეგობრობს და როგორც ამბობენ, ტრამპის მიერ ქვეყნის მართვაშიც მიიღებს მონაწილეობას.

განვიხილავთ სათემო საკითხებს

ვინ და რისთვის „ჩააჩორა“ საქართველოს ებრაელთა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის მუზეუმი?

დარდი გაუმრავლდეთ, ვინც უცხო კერპებისაკენ ისწრაფვის. ფსალმუნი 16,4

პარასკევს, 28 ოქტომბერს თბილისის დიდ ბეით ქნესეთში — სინაგოგაში ნაშუადღევის ტრადიციული ღონისძიება — მინხა ჩვეულებრივად დაიწყო და ისევე ჩვეულებრივად დამთავრდა, როგორც მთავრდებოდა საუკუნეების განმავლობაში და მთავრდება ჩვენს დროში. ერთობ უჩვეულო რამ მინხის დამთავრების შემდეგ მოხდა: ახალგაზრდა ხაზანმა — მლოცველმა რახამიმმა წამოიწყო საუბარი საქართველოს ებრაელთა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის დავით ბააზოვის სახ. მუზეუმზე, აღნიშნა მისი მუშაობის დადებითი მხარე, მერე კი ისეთი რამ თქვა, რაზეც ჩვენს ბეით ქნესეთში იშვიათად ლაპარაკობენ — პირდაპირ, აპარტედ არ განუცხადებია, მაგრამ რასაც გულისხმობდა, ნათქვამის ქვეტექსტი, აშკარა იყო: მორწმუნე ებრაელისათვის საქართველოს ებრაელთა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის დავით ბააზოვის სახ. მუზეუმში შესვლა...

რა უნდა იყოს ასეთი მოიარებით საუბრის მიზეზი? მორწმუნე ებრაელთა რატომ უნდა შევიკავოს თავი იმ მუზეუმში სტუმრობისაგან, რომელიც ჩვენი წარსულის, ტრადიციების კვლევისათვის შექმნეს ჩვენმა წინაპრებმა? თურმე, ამ მუზეუმში იუდეველთა რწმენისათვის მიუღებელი რელიგიურმა ატრიბუტიკამ დაისადგურა — მუზეუმში შესულ ებრაელებს მათი რელიგიის, ამდენად, რწმენის შემლახავი, ატრიბუტიკა ეგებება. იუდეველთა კი ამგვარ გარემოცვაში ყოფნა ეკრძალებათ, ცოდვად ითვლებათ.

ხაზან რახამიმის ასეთი მინიშნება ძლიერ გამიკვირდა — ჩვენში, იქნება ეს ბეით ქნესეთი, თუ სხვა შეკრებილობა, საზოგადო ტკივილზე, ამათუმი პიროვნების უგვანო საქციელზე, მხოლოდ ჩურჩულდებიან, კამათში ჩაბმას ერიდებიან, იმასთან შეხლას, ვისი საქციელიც, ცხოვრების წესი, მიუღებლად მიიჩნიათ, გაურბიან — აუტკივარი თავი რატომ, რისთვის ავიტკივო.

„ვარდების რევოლუციამ“ ჩვენგანაც მოითხოვა მსხვერპლი — პროცესი სინაგოგის — რწმენის სახლისათვის მიუღებლად განვითარდა. ამ ნაკადში მოექცა ბევრი რამ: სინაგოგაში სეფერ-თორების (თორის გრაგინი — მოსეს ხუთნიგნული) დაკარგვა, კარიერისტა „მამხილებელი“ კრებების ჩატარება, ვითომ კომპრომატების დახვავება და ამით საკუთარი პერსონის წარმოჩენა, რელიგიური იდენტობის თვალსაზრისით არაკომპეტენტურ პირთა (სინაგოგაში!) აღზევება. ამას მოჰყვა საქართველოს მთავარი რაბინის — არიელ ლევიანის გაძევება — გაძევებული იქნა ადამიანი, რომელიც საქართველოს ებრაელობის, მისი ახალგაზრდობის რწმენის განმტკიცების მისიას ჩინებულად ასრულებდა — ერთი სიტყვით, „ვარდების რევოლუციის“ ექომ ებრაელობაში ველი მთლიანად ვერა, მაგრამ იმდენად მაინც მოასუფთავა, მოქმედება გაიოლებოდათ.

არადა, მტკიცედ მჯერა, საქართველოს ხელისუფალთ არაფრად სჭირდებოდათ და სჭირდებათ „თავისი კაცები“ სინაგოგაში. ესენი გახლდნენ და გახლავან გამგრძობლებელნი იმ ტრადიციისა, რომელიც

ებრაელებთან მიმართებაში ოდიტგანვე მოსდგამთ ქართველ სიუზერენტ, ქართულ ეკლესიას. მე გამიჭირდება დავასახელო ქართველი მეფე, რომელიც ებრაელობისადმი ნეგატიურ დამოკიდებულებას ავლენდა. ხოლო რაც შეეხება ქართულ ეკლესიას, დაბეჯითებით შემძლია ვთქვა: ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ისტორიის პოზიტიურად განვითარებაში, მან პრინციპული — დადებითი — როლი ითამაშა და თამაშობს დღესაც. ქართული ტოლერანტობა სწორედ აქ იღებს სათავეს. ქართული ეკლესიის ზოგიერთი ლიდერი საგულდაგულოდ — მეცნიერულად — იკვლევდა საქართველოში ებრაელთა მოსვლა-დამკვიდრების, მათი ისტორიული მისიის რაობას. არც თანამედროვე საქართველოს უზენაესი ხელისუფალნი გახლავთ გამონაკლისი — ებრაელობა მათთვისაც რჩება ამ მინის მკვიდრ, ამ მინაზე ოვლდადენილ მეგობარ ერად და ადამიანების შეგზავნა (ალბათ, კითხველი გაფრთხილების გარეშეც მიმიხვდება, რომ კომუნისტურ ხანას არ ვგულისხმობ) არა ვგონებ, დაესაჭიროებინა.

მაგრამ არიან ხელისუფლებასთან დაახლოებული ადამიანები, ცხადია, ებრაელთა შორის, რომლებიც თავად ინიშნავენ თავს ამათუმი პარტიის კაცებად — წარმომადგენლებად ებრაელობაში. აქ ხელისუფლება უშვებს შეცდომას, როცა ისტორიულ თემთან ერთი, თუ ორი ადამიანის გემოვნებაზე, შეხედულებაზე აგებს ურთიერთობას — ამ ადამიანებს, უმეტეს შემთხვევაში, აქვთ თავთავიანთი ინტერესები: პოლიტიკური, ეკონომიკური, საზოგადოებრივი, კარიერისტული. და ამ „უბტეროფიცრებს“, „განაჩალიკებულთა“ ზომიერების დაუცველობას, უფლებების გადამეტებას, თემში შეაქვს დაპირისპირება,

ხაზან რახამიმის მინიშნება არ მოეწონებოდათ ხელისუფლების მიერ თავზე ხელგადასმულ იმ „უბტეროფიცრებს“, იმ „განაჩალიკებულთ“ შუაკაცებს, რომელთა რელიგიური იდენტობა დიდი კითხვის ნიშნის ქვეშ გახლავთ მოქცეული. მაგრამ რწმენის სიმტკიცის დაცვის გამო, რაბინებს დიდი გასაჭირიც დასტყდომიათ თავს — თუნდაც ცხინვალის ხახმების ბედი გავისენოთ: ზოგი დახვრიტეს, ზოგმაც ციმბირში, ყინვით დამზრალ მინაში ჩაყარა ძვლები.

ხაზანმა რახამიმმა გააკეთა ის, რაც სასულიერო პირს უნდა გაეკეთებინა. ეს მისი მოვალეობა გახლდათ და ამისათვის მაღლობას არ იმსახურებს, მაგრამ თუ გავითვალისწინებთ, ამ ბოლო წლებში თბილისის ებრაულ თემში შექმნილ დაპირისპირებას, ხელისუფლების უპირობო მხარდაჭერით გათამამებული თითო-ორი „ნაჩალიკის“ აგრესიულობას, ცხადია, მაღლობას

იმსახურებს — მას არა მხოლოდ რწმენის სიმტკიცისათვის უნევს ბრძოლა, არამედ ამ „განაჩალიკებულთა“ წინაშე ლავირებაც. სად მივიდოდით, ან ვიქნებოდით კი დღეს, ჩვენს წინაპრებს, მათს სულიერ ლიდერებს — რაბინებს რწმენის დაცვის საკითხში სულიერი სიმტკიცე რომ არ ედოთ თავს? ალბათ, არც ვიქნებოდით! ჰაინრიხ ჰაინეს ფრაზა: ებრაელებმა სამშობლო ჯიბეში ჩაიდეს, მუდამ თან ატარებდნენ და ამან გადაარჩინაო, დღესაც არ კარგავს თავის მნიშვნელობას — ჯიბეში ჩადებული სამშობლო — თორამ — რწმენის წყარომ გადაარჩინა ებრაელობა ასიმილაციას.

ყოველი რელიგია ერის კულტურის ნაწილია. ყოველ რელიგიას აქვს თავისი დოგმები, რომელსაც მტკიცედ უნდა იცავდეს მართლმადიდებლობის, იუდეველობის, მუსლიმობის, თუ სხვა კონფესიის მიმდევარი. ქრისტიანულ ფასეულობათა ხელმყოფი, გნებავთ მუსლიმთა რწმენის არადნამდებელი მუსლიმი, ისეთივე ნეგატიურ პიროვნებად მესახება, როგორც იუდაიზმისა.

მაინც რა მოხდა საქართველოს ებრაელთა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის დ. ბააზოვის სახ. მუზეუმში. როგორ მოხდა, რომ ჩვენი დიდი ისტორიის, თანამედროვეობის კვლევისათვის დაარსებულმა, მერე იავარქმნილმა, მოგვიანებით კი აღდგენილმა კერამ, სახე ისე იცვალა, ებრაელთა იქ შესვლაზე თავშეკავებას რომ მიაწინებებენ? ეს მუზეუმი ხომ ებრაელთა სულიერების ერთ-ერთი კერა უნდა ყოფილიყო?

ვიდრე ამ სავალალო მდგომარეობაზე ვისაუბრებდე, რომელიც გარკვეულწილად ჩვენი თემის უგულისყურობამ, ყალბი ავ-

ტორიტეტებისადმი მორჩილებამ განაპირობა, მინდა გავიხსენო ის, თუ როგორი იყო მუზეუმის აღდგენის პროცესი:

გასული საუკუნის 80-იანი წლების დასასრულს, 90-იანის დამდეგს ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ასოციაციაში სმირად ვსაუბრობდით ებრაელთა მუზეუმის თაობაზე. ვსაუბრობდით ასოციაციის დარბაზის სხდომების შემდეგ, პირადი შეხვედრებისას, ოჯახებში, კულუარებში. მახსოვს, ის დღე, ასოციაციის თავმჯდომარემ — გივი ლამბაძემ დარბაზის ერთ-ერთ სხდომაზე განსახილველად რომ წარმოადგინა მუზეუმის აღდგენის საკითხი. გაიმართა ხანგრძლივი, საგულდაგულო საუბარი. უწინარესი თემა მუზეუმის წარსული გახლდათ — მისი კვლევები, ამ კვლევების მნიშვნელობა საქართველოს, მისი ებრაელობის ისტორიის შესწავლისათვის. ამ მუზეუმში ბევრი ღირსეული ქართველი მეცნიერი მსახურობდა. ებრაელთაგან, უმეტესად ებრაული სკოლის აღზრდილები, რომლებიც მონადინებული გახლდნენ, მეცნიერულად შეესწავლათ თავიანთი წარსული, თანამედროვეობა. ამათმა მოღვაწეობამ თვალნათლივ დაადასტურა, თუ რაოდენ დიდებული როლი შეასრულა წინა საუკუნის 20-იან წლებში დავით, გერცელ ბააზოვებისა და ნათან ელიაშვილის მიერ წამოწყებულმა საგანმანათლებლო ინიციატივამ. მუზეუმის თანამშრომლები ატარებდნენ ექსპედიციებს, გამოიკა რამდენიმე კრებული სამეცნიერო შრომებისა და ა.შ.

მაგრამ... გახმაურებულ „ექიმთა საქმეს“, თითქოს ი.ბ. სტალინის ებრაელ ექიმებს ბელადის მონამღვა და

